

DET BORTGLÖMDA FORMATET

– EN FORSKNINGSÖVERSIKT OM SERIER
OCH SERIEROMANER I RELATION TILL
LÄSFÖRSTÅELSE

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Malin Alexandersson
Medina Gabeljic

2018-LÄR4-6-G05

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Grundlärare 4-6

Svensk titel: Det bortglömda formatet – En forskningsöversikt om serier och serieromaner i relation med läsförståelse.

Engelsk titel: The forgotten format – A research survey about comics and graphic novels in relation to reading comprehension

Utgivningsår: 2018

Författare: Malin Alexandersson, Medina Gabeljic

Handledare: Marie Fahlén

Examinator: Jan-Erik Svensson

Nyckelord: Serier, serieromaner, läsförståelse, literacy

Sammanfattning

I den här översikten undersöker vi forskning om serier och serieromaner som ett hjälpmedel för att utveckla läsförståelse i grundskolans förstaspråksundervisning. Det här är väldigt intressant att forska om då läsning är en viktig kunskap som behövs både i skolan och i det vardagliga livet. Därför är det viktigt att hitta olika hjälpmedel för att utveckla läsförståelse. Syftet med översikten är att överblicka hur forskningsområdet ser ut och vad som kännetecknar det.

Metod

I översikten användes SMART som är en metod för att objektivt och systematiskt kunna utföra forskningsöversikter. SMART-metoden kännetecknas av att den inte ställer specifika frågor utan ger en övergripande överblick av ett område inom forskningen. Metoden fokuserar på kartläggning och analys (Nilholm 2017). Vi har genom SMART-metoden gjort sökningar i olika databaser som ERICproquest och Primo för att hitta artiklar som insamlingsmaterial till detta arbete. Urvalet av artiklarna skedde dels genom olika filter som ”peer reviewed” och ”full text online”, dels genom att manuellt välja ut artiklar utifrån några kriterier vi hade, som till exempel att artiklarna måste handla om läsning och läsförståelse inom förstaspråksundervisning.

Kartläggning och analys

Under kartläggningen framkom det att majoriteten av artiklarna är baserade i antingen USA eller Asien. Det fanns ingen svensk forskning vilket gör det till en svaghet i översikten samt till ett forskningsbehov. När informationssökningen och urvalet var klart var det sju artiklar som återstod. Det var dessa som sedan analyserades. Analysen gjordes utifrån att identifiera olika teman från artiklarna. De teman som framkom var vikten av *visual literacy* samt hur och varför serier och serieromaner bör användas.

Resultat

Det resultat som framkom i vår analys var att forskare inom området är i hög grad positiva till användningen av serier och serieromaner i förstaspråksundervisning och som stöd till läsutveckling. Forskare hävdar att serier och serieromaner kan gynna elever som har svårt med läsförståelse och kodning samt ge ökad motivation till läsning och lärande. Ett begrepp som framkom ofta i artiklarna var *visual literacy* som beskrevs som en viktig förmåga i det moderna samhället. Enligt artiklarna blir visuell media en allt större del av vardagen och barn behöver utveckla förståelse för bildspråk. Forskarna var samstämmiga i sina slutsatser och resultat vilket är en styrka i översikten då detta ger ett intryck av trovärdighet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	3
Syfte.....	4
Begreppsdefinitioner	4
METOD	5
Strategier för kartläggning och analys	6
RESULTAT	7
Karta	7
Analys	9
Publiceringskontext	9
Visual literacy	10
Metod	12
Serier och serieromaner	15
Resultat	17
Slutsats	19
DISKUSSION	20
Praktisk relevans	21
Metoddiskussion	21
Värdering av översiktens resultat.....	21
Framtida forskning	22

INLEDNING

Vad kännetecknar forskning om serier och serieromaner som hjälpmedel för att utveckla läsförståelse och motivation i förstaspråksundervisning inom grundskola? Det är en fråga som är angelägen då läsning är basen för allt lärande inom skolan och då det finns elever som har svårt för läsförståelse. Svårigheten kan skapa problem genom elevens skolgång om inte rätt stöd tillämpas. Därför är det alltid relevant att hitta nya tillvägagångssätt och hjälpmedel för att stödja läsutvecklingen. Det är också relevant att hitta undervisningsmetoder som eleverna ser som roliga då det ökar motivationen och lusten att lära. Skolans uppdrag är att utveckla alla elevers kunskaper och färdigheter men också ge en lust att lära som sträcker sig igenom livet. Skolan delger viktiga kunskaper om demokrati och jämställdhet. Läsning är en färdighet som behövs för att få tillgång till dessa kunskaper då läsning är en av skolans och samhällets grundpelare. Det handlar inte bara om avkodning utan även om läsförståelse, en färdighet som för vissa elever kan vara mycket svår att utveckla. Brister i läsförståelse påverkar hela skolgången oavsett ämne vilket i sin tur kan leda till att dessa elever får lägre motivation till lärande (Skolverket 2017).

Enligt *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011)* behöver lärare utveckla sin användning av estetiska lärprocesser för att inspirera och nå alla elever i undervisningen. Bild, musik och rörelse ska knytas till undervisningen för att skapa olika uttrycksformer och motivation för eleverna i sitt skapande. Estetiska lärprocesser ger en högre kvalitet i elevers berättelser och ger dem multimodalitet och ökad förståelse för språk då detta öppnar för uttryck och diskussion.

En typ av text som sällan används i svenska skolor är serier. Detta ter sig som något underligt, då även elever med svagheter inom läsförståelse gärna läser serier. Serier är ofta populära hos barn och unga, trots detta säger vissa lärare nej till barnen när de vill låna ett seriealbum som bänkbok (*en bok som elever läser under lektionstid*). Den här översikten vill utforska serier och serieromaner inom utvecklingen av läsförståelse för att se vad forskningen säger om en serie är lämplig som material i skolan. Det finns många kulturella skillnader i hur serier är formaterade och hur de ses av människor beroende på deras geografiska bakgrund. Serier och serieromaners rykte kan variera mycket i om de anses vara riktig litteratur eller inte och deras status i utbildningsväsende och samhället. Enligt Cohn (2014) är serier en bildberättelse med samma struktur som språket och är en grundläggande del i hur människor uttrycker sig. Människor har skapat bilder för att berätta historien så långt tillbaka i tiden att det då var grottmålningar, och berättande bilder är vad Cohn kallar för *visual language*. Cohn frågar sig varför det inte finns mer forskning om hur människor förstår bilder då det är ett uråldrigt koncept.

Kress (2003) uttrycker att *visual literacy* är framtiden för *literacy* (läskunnighet), det vill säga olika former av avkodning och förståelse av olika medier, då media blir allt mer och mer centrerat på vad som kan visas på en skärm, på bilder med andra ord. *Visual literacy* kommer i framtiden att påverka det som anses vara läskunnighet då dessa två koncept mer och mer sammanfaller med varandra. Enligt Burmark (2002) blir det viktigare och viktigare att barn lär sig att tolka och förstå bilder. *Visual literacy* kommer att vara nödvändigt i informationssamhället som bara växer sig starkare när vi rör oss längre in i 2000-talet.

Genom att arbeta mer med visuella berättelser i skolan kan barnen förberedas för det överflöd av visuell information de kommer att utsättas för varje dag. Skolan måste anpassa sig till den moderna utformningen av media för att ge eleverna de kunskaper de behöver i samhället. Vi

ser det som en angelägenhet att undersöka om serier och serieromaner kan vara ett tillvägagångssätt för att nå detta lärande. Skolan måste använda alla olika verktyg för att nå alla elever och skapa en skola där alla barn får chansen att nå sina mål.

Syfte

Syftet med denna översikt är att studera forskningsområdet inom serier och serieromaner i relation till läsning inom grundskolans förstaspråksundervisning. Vår frågeställning kan sammanfattas i det följande:

- *Vad kännetecknar forskning om serier och serieromaner som hjälpmedel för att utveckla läsförståelse och motivation i förstaspråksundervisning för grundskola?*

Begreppsdefinitioner

I det följande presenteras begrepp som är centrala i vår frågeställning och det forskningsområde som vi ska studera:

- **Tecknad serie** – En sekvens av bilder med eller utan text. (Nationalencyklopedin 2017)
- **Motivation** – Psykologiska faktorer i en individ som påverkar viljan att nå ett mål. (Nationalencyklopedin 2017)
- **Serieromaner** - Ett format som blandar bild i seriestil med text. En serieroman är ofta en historia som berättas i sin helhet i en lång volym eller bok. (Kungliga bibliotekets 2017)
- **Förstaspråksundervisning** – Undervisning i en individs modersmål. (Nationalencyklopedin 2017)

METOD

Denna översikt är baserad på SMART-metoden (Systematic Mapping and Analysis of Research Topographies) där vi gjorde litteratursökningar i olika databaser och avgränsningar med hjälp av sökord. Översikten fokuserar på ett litet område inom forskningen och specifika sökord användes samt en manuell sällning i linje med det SMART anger då det är de som utför översikten som väljer vad som ska ingå i det slutgiltiga resultatet. Vi har använt olika steg i kartläggningen som börjar med sökningar för att ge en syn på forskningsområdet innan några artiklar valdes ut för djupare analys (Nilholm 2017).

Vi ville undersöka forskning som handlar om bilder och läsförståelse och började vår systematiska litteratursökning i Primo. Vi använde olika databaser så som Primo och ERICproquest. Första sökordet var "visual aid" AND "reading" där vi fick 86 121 träffar. Eftersom det var ett högt antal träffar begränsade vi sökningen till mellan åren 2000-2017 och fick då 68 813 träffar. Då vi ville få fram de artiklar som hade högst vetenskaplig kvalitet begränsade vi sökningen ytterligare med följande filter: "peer reviewed", "education" och "full text online" vilket reducerade antalet träffar till 4688. Antalet träffar är fortfarande väldigt högt vilket gjorde att vi bestämde oss för att specificera vår fråga.

Vårt nya fokus blev därför serier och serieromaner som material för läsning, det vill säga serier och serieromaner. Vi fick använda oss av engelska sökord i våra sökningar då det inte framkom några relevanta artiklar med svenska sökord. Vi började med sökning i databasen Primo med sökorden "comics" AND "reading comprehension" och fick 1675 träffar. Vi sökte också med bredare sökord som "pictures", "school" och "comprehension" i Primo men hittade inga relevanta artiklar med dessa sökord efter att vi läst artiklarnas abstract och nyckelord. Andra sökord som också användes var "multimodal texts" och "comprehension" i databasen ERICproquest vilket gav intressanta artiklar. Dessa filtrerades dock bort senare då de inte passade in i de tänkta kriterierna. En av dessa artiklar var Liu (2013). Den lyfte fram intressanta idéer men de passade inte in i översiktens område, det vill säga till den forskningsfråga som vår kartläggning utgick från.

Vi begränsade sökningen med orden "comics" och "reading comprehension" i databasen Primo med "peer reviewed", "full text online" och "education" utifrån de olika filter som fanns tillhanda i databasen vilket reducerade antalet träffar till 252. Vi reducerade ytterligare genom att använda ett ämnesfilter "reading comprehension" och fick då 27 träffar. Vi valde artiklar utifrån några olika kriterier. Våra kriterier var att artikeln måste handla om läsning och läsförståelse inom förstaspråksundervisning, det vill säga engelska för ett engelskspråkigt barn. Ytterligare kriterier var att artiklarna inte fick behandla forskning om döva eller andra elever med speciella behov då vi märkte att en stor del av forskningsområdet handlade om just barn eller vuxna med medicinska svårigheter och utvecklingsstörningar. Detta var inte något som vi var intresserade av att fördjupa oss i då det inte berörde vår forskningsfråga och därför valde vi bort de artiklarna. Vi valde också bort artiklar som inte fokuserade på läsutveckling så som Kerneza & Kosir (2016) som lade fokus på kön och normer. Vi reducerade återigen vår sökning, nu med kriteriet att forskningen inte fick handla om vuxenutbildning, den skulle behandla grundskolan. Vi valde bort artiklar som till exempel Wong, Miao, Cheng & Yip (2017). De artiklar som blev kvar efter vår reducering fick sedan bli utvalda genom läsning av nyckelord och abstract.

Vi bytte databas till ERICproquest och sökte med samma sökord, filter och kriterier och valde några artiklar därifrån. Vi bytte databas igen till ERIC med samma sökord, filter och kriterier och fick några fler relevanta träffar.

Vi återvände till Primo och bytte sökord till "graphic novels" AND "reading comprehension" och fick 23 422 träffar. Vi filtrerade resultatet med "peer reviewed", "full text online" och "education" vilket resulterade i 834 träffar. För att ytterligare reducera använde vi filtren "onlineresurs" samt "reading comprehension" vilket resulterade i 7 träffar. Vi använde samma kriterier som innan för att manuellt välja ut artiklar som skulle passa in i vår översikt. Främst genom att titta på titlarna och läsa artiklarnas abstract och nyckelord. En del av artiklarna fanns både på Primo och ERICproquest vilket kändes som att det var de artiklar som var mest relevanta att använda. Det betyder att vi fick välja bort artiklar som Jimenez & Meyer (2016) då urvalsgruppen för studien var äldre än det vår översikt fokuserar på.

Vi sållade ytterligare bland artiklarna genom ytlig läsning av fulltext. De artiklarna som blev kvar var de som kom vår forskningsfråga närmast. Sökningarna är utförda i november år 2017 och resultatet presenteras nedan. Arbetsfördelningen är som följande. Malin skrev inledning, metod, karta, begreppsdefinitioner samt publiceringskontext och metod i analysen. Medina skrev analys- *visual literacy* – resultat och serier och serieromaner. Syfte och diskussion har skrivits av båda författarna och ytterligare korrigeringar i arbetet har skett i samstämmighet.

Strategier för kartläggning och analys

Enligt Nilholm (2017) ska översiktens resultat redogöra för övergripande mönster från artiklarna. De teman som ska analyseras är de som är mest frekventa i de artiklar som ska analyseras. Analysen ska ge en djupare inblick i några av de teman som visas i kartläggningen. I denna översikt var de teman som var mest frekventa i de artiklar som vi valde ut vikten av *visual literacy* samt hur och varför serier och serieromaner bör användas. Därför var det även dessa teman som analyserades senare i analysen. Enligt Nilholm (2017) ska kartläggningen vara representativ för vad artiklar inom forskningsområdet handlar om, vilka metoder som används samt viktiga begrepp. Kartläggningen ska visa vilka ämnen som dominerar forskningsområdet.

Vår utgångspunkt inför kartläggningen var att ge en överblick över forskningsområdet och vad som kännetecknar det. Vår kartläggning visar vilka ämnen som ingår i området, samt det mest frekventa begreppet och forskningens ursprung. Analysen ger en djupare inblick i några olika teman som vi observerat i de artiklar vi valt ut för analys.

RESULTAT

Karta

Kartläggningen ger en inblick i forskningsområdet, observationer över vilka ämnen som framkommer i sökningar samt vad som kännetecknar forskningen vad gäller geografisk uppdelning och använda begrepp. Inom det forskningsområde som har studerats framkommer det att det finns få äldre artiklar som berör ämnet serier och serieromaner. Majoriteten av artiklarna som är publicerade efter år 2000 ställer sig positiva till användningen av serier och serieromaner.

En annan notering om forskningsområdet är att majoriteten av artiklar är baserade på studier från USA eller Asien. USA är den dominanta parten i den geografiska uppdelningen. Många forskare är verksamma vid amerikanska universitet, även om studierna är utförda i Asien. Det finns nästan ingen forskning inom Europa och inget hittades från de övriga kontinenterna vilket kan tolkas som en svaghet inom forskningsområdet.

Den vanligaste metoden i forskningsområdet var kvantitativ metod med ganska små urval av elever i enskilda skolor och klasser, det vill säga studierna skedde i endast en skola eller klass. Det används många olika metoder och teorier inom forskningsområdet. Det förekommer studier inom allt från förskola till vuxenutbildning som Wong, Miao, Cheng & Yip (2017). Många studier handlar om elever med speciella behov som Smetana & Grisham (2011) eller funktionsnedsättningar, speciellt elever med hörselskador. Det fanns också många studier om elever som ska lära sig engelska när det inte är deras modersmål, det vill säga andraspråksutbildning. En annan typ av artikel som förekom ofta i vår sökning var texter som argumenterade för användningen av serier och serieromaner genom referenser till annan forskning som exempelvis Lim (2011). Dessa artiklar ger ofta förslag på olika verk som kan användas i undervisningen. Det fanns även flera studier som fokuserar på könsstereotyper och sociala förmågor. Likaså fanns det flera studier om multimodalitet och naturvetenskap och hur serier kan underlätta inläring av dessa ämnen.

De begrepp som ofta förekommer inom forskningsområdet är *visual literacy* och andra former av *literacy* (läskunnighet). Begreppen förekommer i relation med vilka effekter forskningen vill undersöka och vilka förmågor hos elever som påverkas av användningen av serier och serieromaner. Begreppen används för att förklara olika förmågor och hur de utvecklas.

Några bortvalda artiklar redovisas i bilaga (Se bilaga 1).

Tabell 1. De sju artiklar som analyseras djupare i denna uppsats och deras kännetecken vad gäller forskningens ursprungsland och vilket serieformat artiklarna behandlar.

Arbete	Författare	Publiceringsdata	Ursprung	Serieformat
--------	------------	------------------	----------	-------------

Comic Strips as a Text Structure for Learning to Read	McVicker, Claudia J.	<i>The Reading Teacher</i> ; Newark, 61(1), 85-88. 2007.	USA	Serier
Pupils' Use of Time While Reading Comics and Books	Arlin, Marshall & Roth, Garry	<i>American Educational Research Journal</i> , 15(2), 201-216. 1978.	USA	Serier
How graphic novels support reading comprehension strategy development in children	Beverley, Brenna	<i>Literacy</i> , 47(2), 88-94. 2013	Kanada	Serieromaner
Fifth Graders' Enjoyment, Interest, and Comprehension of Graphic Novels Compared to Heavily-Illustrated and Traditional Novels	Jennings, Kimberly Ann, Rule, Audrey C. & VanderZanden, Sarah M.	<i>International Electronic Journal of Elementary Education</i> , 6(2), 257-274. 2014.	USA	Serieromaner, serier

Reading Graphically: Comics and Graphic Novels for Readers from Kindergarten through High School	Ward, Barbara & Young, Terell	<i>Reading Horizons</i> ; Kalamazoo, 50(4), 283-296. 2011.	USA	Serier, serieromaner
Educational graphic novels: Korean children's favorite now	Lim, Yeo-Joo	<i>Bookbird</i> ; Basel, 49(4), 40-48. 2011.	Asien/Korea	Serieromaner
Effects of graphic novels on reading comprehension in Malaysian year 5 students	Maryam Sabbah, Mona Masood & Mohammad Iranmanesh	<i>Journal of Graphic Novels and Comics</i> , 4(1), 146-160. 2013.	Asien/Malaysia	Serieromaner

Analys

I analysen kommer vi jämföra de sju utvalda artiklarna utifrån några teman som vi har identifierat. Teman som kommer att analyseras inleds med publiceringskontext innan analysen fortsätter med en jämförelse av hur forskarna använder *visual literacy*. Därefter sker en jämförelse över vilken metod som användes i de olika studierna. Sedan kommer forskarnas användning av serier och serieromaner att analyseras för att efter det gå vidare till analys av artiklarnas resultat. Avslutningsvis presenteras en slutsats utifrån analysen.

Publiceringskontext

I vår analys av forskningens arena (ursprungsland) framkommer att majoriteten av de utvalda artiklarna är författade av amerikanska forskare. Fyra av sju artiklar tillhör den amerikanska arenan och berör forskning i USA (se tabell 1). Två av sju artiklar har författare baserade i Asien och studier som berör asiatiska barn. Forskningen i en artikel utfördes i Kanada vilket gör även denna studie engelskspråkig vad gäller modersmål. Forskningsområdet är i huvudsak Nordamerika med inslag av forskning ifrån Asien. De sju artiklarna har 13 författare där fyra är män och resten är kvinnor. En av författarna som var ifrån Asien var också verksam i USA.

Visual literacy

I några av artiklarna betonas vikten av *visual literacy*, att ha ett bildspråk. McVicker (2007) beskriver begreppet som en slags förmåga som kräver en förförståelse för att förmågan ska kunna användas. Begreppet kopplas även samman till det moderna samhället där teknologin blir en allt större del av människans vardag, därav vikten av *visual literacy*. I och med det moderna samhället med dess digitala värld där datorer, mobiltelefoner och annan teknologi tar allt större del av människans vardag blir det allt viktigare att kunna förstå visuella media och bildspråk. McVicker beskriver även denna kunskap som viktig för att kunna förstå världen så som den ser ut idag då visuella media blir allt vanligare. Eftersom denna utveckling har skett har begreppet fått en utökad betydelse. Begreppet är inte längre bara kopplat till den text som finns i fysiska böcker utan även till den text som finns på digitala medier.

Jennings, Rule & Zanden (2014) påpekar också att *visual literacy* är viktigt just för att det är en förmåga som behövs i dagens samhälle. Förmågan behövs för att kunna hantera och förstå det som finns tillgängligt på digitala medier. De texter som finns på digitala medier är inte enkla att läsa av och kräver en annan förmåga än vad som tidigare har behövts. Ward & Young (2011) understryker att *visual literacy* är något bra och användbart då det kan ses som ett hjälpmedel för de som har svårt att läsa. De som har svårt att läsa ska använda sig av serier. McVicker (2007) nämner att båda färdigheterna, att kunna läsa fysiska böcker och den text som finns på digitala medier, är minst lika viktiga men att den senare typen, det vill säga att läsa text via digitala medier kräver en annan typ av förmåga, *visual literacy*. Jennings, Rule & Zanden (2014) hävdar att skriven media har ersatts av visuella media på grund av dagens samhälle där teknologin, det vill säga datorer, mobiltelefoner och dylikt har blivit mycket populärt bland unga.

I några av artiklarna ges det exempel på hur förmågan, *visual literacy*, kan utvecklas, som till exempel med hjälp serier och serieromaner. McVicker (2007) nämner att förmågan går att utveckla med hjälp av serier för i en serie är bild och text tätt sammankopplade. Lim (2011) belyser att serieromaner är kända för att utveckla förmågan, *visual literacy*. Detta då de inte bara är lärorika utan även intressanta.

Sabbah, Masood & Iranmanesh (2013) hävdar också att serieromaner utvecklar förmågan, *visual literacy*, då formatet innehåller visuella upplevelser för läsaren samt att läsaren får läsa för nöjets skull. Serieromaner bidrar också till att ge läsaren en bättre textförståelse samt en förmåga för att kunna läsa bildspråk. Sabbah, Masood & Iranmanesh hävdar också att serieromaner får en allt större betydelse i den litterära världen. Serieromaner ger läsaren en visuell överblick med hjälp av att text och bild är tätt sammankopplade vilket bidrar till en ökad förståelse av själva händelseförloppet som utspelas i serieromanen.

Beverley (2012) anser att serieromaner utvecklar förmågan att läsa bildspråk samt kan användas till de som har svårt att läsa. Serieromaner är även bra för de bidrar till motivation för inläring och artikeln belyser också att *visual literacy* är kopplat till kognitiva processer. Sabbah, Masood & Iranmanesh (2013) understryker begreppet *visual literacy* som en både visuell och en kognitiv process när det kommer till det visuella bildspråket. Studier pekar på att de som har en hög visuell förmåga har en bättre förmåga av *visual literacy*, en bättre fantasi samt en bättre läsförståelse. De som har denna förmåga har därmed fått en färdighet som gör det enklare för dem att finna en betydelse i visuella media som exempelvis tv och serier.

Arlin & Roth (1978) redogör inte för begreppet *visual literacy*. Detta kan bero på att artikeln är från 70-talet och att begreppet inte var aktuellt när artikeln publicerades.

Vi ser i tillämpningen av *visual literacy* att det finns en stor överensstämmelse mellan forskarna. De är samstämmiga om att serier och serieromaner är av stor vikt då det är ett bra verktyg att använda sig av för att utveckla läsförståelsen. Däremot skiljer sig Arlin & Roth (1978) från de övriga i det att *visual literacy* inte nämns i deras artikel.

Metod

Under denna rubrik kommer artiklarnas metoder att analyseras. Ytterligare analys sker efter tabellen.

Tabell 2. Kännetecken hos de sju artiklarna i översikten vad gäller metod (observera att vissa av författarna inte redogör för någon metod) urvalsgruppens storlek och vilken del av grundskolan grupperna tillhörde under studiens gång.

Författare	Metod	Urvalsgrupp antal	Urvalsgrupp årskurs
McVicker, Claudia J.	-	-	-
Arlin, Marshall & Roth, Garry	Observation, Anpassade tester	42	3
Beverley, Brenna	Observation, Informell intervju	21	4
Jennings, Kimberly Ann, Rule, Audrey C. & VanderZanden, Sarah M.	Observation av diskussioner på Utvärdering på skrivna uppgifter	24	5
Ward, Barbara & Young, Terell	-	-	-
Lim, Yeo-Joo	-	-	-

Maryam Sabbah, Mona Masood & Mohammad Iranmanesh	ANCOVA Utvärdering av tester	60	5
---	---------------------------------	----	---

Arlin & Roth (1978) har i sin studie använt sig av flera olika metoder. Urvalsgruppen omfattade två grupper i tredje klass, med sammanlagt 42 individer i Vancouver, med social bakgrund från övre medelklass. Deltagarna i studien blev tilldelade att läsa serier eller böcker och de blev utvalda slumpvis oberoende av tidigare inställning till läsning och på vilken nivå deras läsförståelse låg. Studien pågick i tio veckor och eleverna blev observerade under en lektion i veckan där läsningen var i fokus. Eleverna läste 20 minuter varje dag i samband med studien och de fick välja mellan över hundra olika serier eller böcker under dessa perioder. Materialet var utvalt av bibliotekarier i samverkan med ordinarie lärare för att anpassa svårighetsgraden. Både före och efter studien fick deltagarna ett test om läsförståelse *Gates-MacGinitie Reading Test* (1964) samt delar av *Arlin-Hills attitude survey: Language Arts* (1976) för att evaluera deltagarnas utveckling i relation till vad de hade läst. Observationerna fokuserade till stor del på deltagarnas aktivitet under den lektion där de blev observerade, där all aktivitet som störde eller uppehöll läsningen noterades. Ett exempel på noterbara beteenden var småprat och tillfällen där deltagarna tittade upp från sin bok eller serie. Observationerna skedde också för att utröna om elever läste eller inte när de tittade på sin bok eller serie. Flera olika beteenden sågs som en försäkran om att eleverna läste, så som munrörelser och hur huvudet och ögat rörde sig över sidan. Det observerades också hur fort eleven vände blad och hur många blad som vändes i taget men också om eleven rörde sig igenom materialet ifrån början till slut eller slumpvis mellan delar. Det fanns flera olika observatörer och deras observationer samstämde i runt 90 % av fallen.

Beverley (2013) använde också olika metoder i sin studie. I studien deltog 21 elever i årskurs 4, i samverkan med en erfaren lärare som arbetade deltid som bibliotekarie. Urvalsgruppen var av varierande social bakgrund och etnisk härkomst. Några enstaka elever talade engelska som andraspråk och deltagarna låg på olika nivå i utvecklingen. Studien baserades på klassrumsobservationer och informella diskussioner med elever, utifrån frågor som skulle undersöka elevernas förståelse. Diskussionerna skedde i små grupper och eleverna hade över 50 olika serieromaner att välja på när de skulle läsa. Studien pågick i fem veckor under tio olika tillfällen, vilka alla omfattade en timme. Skolan där studien genomfördes låg i Nordamerika och understöddes av ett universitet i Kanada. Det framkommer inte tydligt var studien utfördes då "Cloverdale School" är ett namn på fler än en skola i USA och Kanada. Otydligheten kan vara menad för att skydda informatörernas identiteter.

Jennings, Rule & Zanden (2014) studie utgick från 24 informatörer i årskurs fem. Eleverna låg på olika utvecklingsnivå och studien utfördes i en skola i västra USA. I studien fick eleverna läsa sex olika böcker, två serieromaner, två traditionella böcker samt två böcker med många illustrationer. Studien utfördes med observation av elevers diskussioner och utvärdering av uppgifter som eleverna utförde innan de läste samt efter varje bok de läst klart. Diskussionerna utfördes med målet att verka som en bokcirkel och under dessa diskussioner ombads eleverna fokusera på olika färdigheter för tänkande utifrån de Bono. Edward de Bono är upphovsmannen till begreppet *lateral thinking* vilket innebär att hitta olika infallsvinklar till problem för att identifiera många eventuella lösningar på problemet. Utvärdering skedde utifrån en framtagen tabell om läsförståelse och läsglädje.

Sabbah, Masood & Iranmanesh (2013) använder sig i sin studie av ANCOVA. Denna metod är framtagen för att analysera statistik utifrån en beroende variabel i relationen till oberoende variabler, ett system som ofta används i statistisk analys. Systemet ska visa hur olika fenomen påverkar varandra och ge forskaren kontroll över vilka fenomen som studeras. ANCOVA användes tillsammans med läsförståelse-tester. ANCOVA är baserat på ANOVA som är en modell för att upptäcka variationer. Studien genomfördes i Malaysia med en urvalsgrupp på 60 elever i årskurs fem. Gruppen delades upp i två subgrupper, en visuell och en verbal, baserat på elevernas inläring.

McVicker (2007), Lim (2011) och Ward & Young (2011) utför inga egna studier i sina artiklar och de redogör därför inte för någon metod.

Efter jämförelsen av studiernas metoder visar översikten att det är vanligt med begränsade urvalsgrupper men att olika system och infallspunkter till ämnet har använts. En av de vanligaste metoderna var observation och forskarna använde sig av varierande teorier i sina studier.

Serier och serieromaner

På vilket sätt och varför serier och serieromaner bör användas är ett återkommande tema i artiklarna. McVicker (2007) belyser att serier är en ny strategi att använda sig av när det kommer till att utveckla elevers läsning samt *visual literacy*. Det är även ett arbetssätt för lärare att använda sig av för att lära ut läsförmågor på ett sätt som eleverna inte är vana vid samt för att göra undervisningen varierad, annorlunda, unik och rolig. McVicker belyser att detta går att applicera i grundskolans undervisning. Serier är ett bra arbetssätt att använda sig av då bild och text är tätt sammankopplade i en serie. Detta bidrar till att läsaren måste kunna koda av både bilderna och texten för att kunna förstå helheten av innehållet. I och med att det finns visuellt material i en serie bidrar detta till utvecklingen av förmågan *visual literacy*. I en serie kan den riktiga världen skildras, det vill säga den värld som ligger eleverna nära vilket gör det till ett bra material att ge ut till eleverna då det kan ligga nära deras egen vardag. Serier är även bra att använda till att lära ut lässtrategier som att kunna koda av visuellt material som hör samman med en text. McVicker belyser även att serier kan motivera oengagerade läsare och få elever som har svårt att läsa till att tycka att läsning är något roligt och intressant. Detta beror på att serier i sig oftast har en humoristisk klang och att det finns visuellt material i en serie. Det beror även på att läsaren får en bra upplevelse genom att läsa en serie. I USA har lärare länge använt sig av serier i utbildningssyfte men främst till att motivera eleverna till att läsa samt utöka ordförrådet hos eleverna. Enligt McVicker är serier lättåtkomliga i USA i och med att de är gratis och kan enkelt hittas på nätet på olika webbplatser.

Arlin & Roth (1978) hävdar att serier är bra att använda i undervisningssyfte eftersom barn läser dem frivilligt samt för att serier är motiverande, omtänkta och intressanta. Arlin & Roth hävdar även att oengagerade läsare kan tycka att läsning är kul tack vare användningen av serier. Detta i sin tur leder till att läsutvecklingen utvecklas tack vare motivation till läsning som bidrar till att fokus stannar på själva texten och inte på andra saker där fokus inte ska vara under läsningens gång, som till exempel att dagdrömma.

Jennings, Rule & Zanden (2014) understryker att serieromaner är ett effektivt arbetssätt att använda sig av i skolans värld när det kommer till läsutveckling. I en studie som gjordes av forskarna visade det sig att de som läste serieromaner fick högst resultat gällande läsutveckling. Jennings, Rule & Zanden understryker också att i och med att samhället har förändrats och teknologin blir en allt större del av människans vardag måste materialet som finns i skolan passa in och gynna den värld som är aktuell i nuläget. Därför anser Jennings, Rule & Zanden att serieromaner passar in i skolans värld då eleverna får både lära sig att läsa en text samt får stöd av bilder. Serieromaner bidrar även till en varierad och annorlunda undervisning vilket leder till att eleverna blir mer motiverade och mer intresserade av läsning. I sin tur leder det till en läsutveckling enligt Jennings, Rule & Zanden. Elevernas ökade motivation kan förklaras med att serieromaner innehåller text som är tätt sammankopplat med bild.

Ward & Young (2011) hävdar att både serier och serieromaner är bra att använda i skolan dels för att utveckla de som redan tycker om att läsa men även för att utveckla de som inte tycker om att läsa. Ward & Young hävdar att serier och serieromaner är bra då de får läsaren att behålla sitt intresse för läsningen. Eleverna blir motiverade till att läsa eftersom serier och serieromaner ger läsaren en visuell bild av texten. Enligt Ward & Young ser eleverna läsningen som läsning för nöjets skull och inte som ett måste. Serier och serieromaner ger

läsaren en annan typ av kunskap då läsaren tvingas läsa både text och bild. I både serier och serieromaner är text och bild tätt sammankopplade vilket bidrar till en bättre läsutveckling enligt Ward & Young. Är det en elev som har svårt med läsning är serier och serieromaner ett bra verktyg till att underlätta läsningen.

Lim (2011) beskriver att det är vanligt i Korea med serieromaner som har ett utbildningssyfte. Serier är en kombination av text och bild där de båda är tätt sammankopplade, det ena fungerar inte utan det andra. Serieromaner är en bra metod att använda i undervisningen därför att det fungerar väl för att få elever att lära sig fakta och för att de blir motiverade till fortsatt inläring. De är även bra som undervisningsmetod eftersom serieromaner har en populär visuell form som eleverna tycker om.

Sabbah, Masood & Iranmanesh (2013) nämner att serieromaner är en kombination av text och bild där de båda är tätt sammankopplade samt där det ena inte fungerar utan det andra. Detta bidrar till att eleverna får en bättre förståelse för helheten och att de läser för nöjets skull. Sabbah, Masood & Iranmanesh nämner även att visuellt material som exempelvis serieromaner är bra att använda sig av för att bli en bättre läsare. Visuellt bildspråk är någonting som funnits sedan en lång tid tillbaka. Visuellt bildspråk går att finna i grottmålningar vilket visar varför det är viktigt med visuellt material enligt Sabbah, Masood & Iranmanesh.

Beverley (2012) betonar att studier påvisar att serieromaner kan användas i klassrummet till undervisning samt är ett material som kan användas för att utveckla läsförmågan och hjälpa de som har svårt att läsa. Serieromaner kan även användas för att utveckla läsförståelsestrategier som att läsa mellan raderna, det vill säga förstå budskapet och göra egna slutsatser av en text. Beverley påpekar att serieromaner har ökat i popularitet hos unga.

Vi ser i tillämpningen av serier och serieromaner att det finns en stor överensstämmelse mellan forskarna. De är samstämmiga om att serier och serieromaner är ett bra verktyg att använda sig av för att bland annat utveckla läsförståelse samt göra undervisningen roligare.

Resultat

Det som ska redovisas i detta avsnitt är det resultat som forskarna har kommit fram till. Det finns flera likheter mellan de resultat som redovisas. McVicker (2007) betonar att serier är användbart till undervisningssyfte i klassrummet. Detta då *visual literacy* är en viktig förmåga för eleverna att behärska i och med att teknologin blir en allt större del av människans vardag. McVicker betonar att det moderna samhället kräver en viss kunskap, *visual literacy*, då det som finns på digitala medier ska kunna förstås av användaren. Skolan måste se till att fostra och förbereda eleverna till det samhälle som finns nu och till framtiden vilket innebär att eleverna bör utveckla en förmåga av *visual literacy* enligt McVicker.

Arlin & Roth (1978) beskriver att deras studie påvisade att läsförståelsen utvecklades i samband med läsning av serier. Det visade sig att de som spenderade mest tid på att läsa serier var också de som hade allra bäst läsförståelse och läsutveckling. Arlin & Roth hävdar dock att läsaren kan bli distraherad av alla dessa bilder som finns i serier vilket kan medföra att all fokus läggs på bilderna och inte på själva texten.

Jennings, Rule & Zanden (2014) understryker att elever visar mest intresse för, finner mest nöje i och utvinner mest information från serieromaner. De blir även mer engagerade och motiverade. I en studie som utfördes av författarna gjordes ett test där eleverna fick göra en uppgift som baserade sig på det de läste. Vissa läste en serieroman medan andra läste en bok med många illustrationer i. Det som avlästes i detta test var bland annat i vilken utsträckning svaren var kopplade till det de läste samt hur kreativa svaren var. Det visade sig att de elever som läste en serieroman fick bättre resultat på testet i jämförelse med de elever som läste en bok med många illustrationer i. Studien visade att de som läser en serieroman får en bättre förståelse av händelseförloppet. Resultatet förklaras genom att serieromaner innehåller mycket visuella bilder vilket kan leda till en bättre förståelse av händelseförloppet då läsaren får en extremt tydlig bild av händelseförloppet både i text och i bild. Enligt en enkät som gjordes gillade eleverna läsningen mer när de fick läsa en serieroman i jämförelse med när de fick läsa en bok med många illustrationer i.

Ward & Young (2011) påpekar att serier är ett bra material till undervisningssyfte och att *visual literacy* är en viktig färdighet för de elever som har svårt att läsa. Serier och serieromaner kan bidra till läsutveckling, motivation till läsning, *visual literacy* och läskunnighet. Läsförmågan beskriver Ward & Young som att kunna förutspå och reflektera under läsandets gång.

Lim (2011) belyser att serieromaner har fått alltmer uppmärksamhet i Korea sedan 2000-talet. I Korea ses serieromaner som en tillgång för barns läsutveckling både från lärare och från föräldrar. Lim anser att serieromanens popularitet kommer att bestå i många år till eftersom serieromanen är speciell till skillnad från böcker. Den har sitt alldeles egna utseende och format som passar in i dagens samhälle där digital media tar allt större plats i vardagen, inte minst i ungas liv.

Sabbah, Masood & Iranmanesh (2013) nämner i sin studie att de som läste serieromaner fick bättre resultat på ett test gällande läsutveckling och textförståelse i jämförelse med de som inte läste serieromaner. Studien visade att serieromaner som används i undervisningssyfte kan hjälpa de elever som har svårt att läsa samt de som behöver visuella hjälpmedel för inläringen, det vill säga att lärande sker med hjälp av bilder och illustrationer. Studien påvisade att serieromaner också kan användas till de elever som har andra lärstilar som till exempel den verbala lärstilen, det vill säga att lärande sker när de får uttrycka sig muntligt

eller skriftligt. Utvecklingen sker dock hos alla elever oavsett lärstil eftersom läsförståelsen utvecklas hos alla tack vare de bilder som finns i en serieroman.

Beverley (2012) beskriver att när serieromaner introduceras till ovana användare blir det en chock för dem då det första de ser är att det finns mycket färre ord i en serieroman. Chocken kommer från att användarna är vana vid böcker med mycket text i. Men när användaren väl börjar bli bekant vid att läsa serieromaner bidrar det till att de börjar läsa för nöjets skull. Ibland kan det hända att elever inte kan lägga ifrån sig serieromanen utan läser även när de inte ska läsa beskriver Beverley. Beverley förklarar att läsning av serieromaner kan förutom ökad läslust även bidra till att eleverna kan göra en text-till-sig koppling, det vill säga när någonting i serieromanen kan kopplas till ens egna liv och erfarenheter. Detta är en läsförmåga som tillhör läsutvecklingen för ju mer läsförmågor man har desto längre har man kommit i sin läsutveckling. Beverley beskriver ytterligare läsförmågor som serieromaner har visat sig kunna utveckla hos elever. Bland annat att elever klarar av att sammanfatta händelseförloppet, förutspå vad som kommer att hända härnäst i nästa avsnitt och att läsa mellan raderna. Detta är exempel på några sätt läsförståelsen kan utvecklas med hjälp av serieromaner.

Vi ser utifrån denna analys att det finns en stor överensstämmelse mellan forskarna. Alla är eniga om att serier och serieromaner är bra att använda i undervisningssyfte då det finns många fördelar med användandet av serier och serieromaner. Däremot skiljer Arlin & Roth (1978) sig från de övriga i det att de är de enda som framför en nackdel med användandet av serier i undervisningssyfte.

Slutsats

I den här översikten har vi identifierat och jämfört några olika teman inom forskningsområdet. Ett mönster som noterades var att forskarna var i hög grad samstämmiga i sina resultat. Det var ett stort fokus på *visual literacy* i flera artiklar, men andra forskare omnämner inte begreppet. Urvalsgrupper var relativt begränsade men en rad olika metoder och teorier användes för att nå de samstämmiga resultaten. Forskningen visar positiva effekter av användningen av serier och serieromaner som material i klassrummet, och de positiva effekterna finns inom alla åldersgrupper i grundskolan. Några av de positiva effekter som omnämndes inkluderade ökad motivation till läsning men också högre förståelse av materialet och de historier som presenterades. Elever ansågs tycka att serier och serieromaner var roliga och vissa föredrog dem i hög grad gentemot böcker. Speciellt elever med svårigheter för läsning föredrog serier och serieromaner.

DISKUSSION

Efter att ha identifierat olika forskningsarenor inom forskningsområdet går det tydligt att se att det finns några svagheter inom området. En svaghet vi kan urskilja är att det inte finns någon forskning baserad i Sverige samt bara någon enstaka publikation från europeisk forskning. En överväldigande majoritet av forskningen är baserad i antingen USA eller Asien. Det betyder att dessa arenor är internationellt ledande vilket kan leda till en något skev bild. När nästan all forskning är baserad i USA eller i Asien kan detta bli en svårighet när forskningen sedan ska tillämpas i en svensk skola. Den sociala och kulturella kontexten skiljer sig på många sätt i Sverige jämfört med USA och Asien. Det som fungerar i USA eller i Asien behöver inte automatiskt fungera i Sverige. Skolor är olika i olika länder och utbildning ses på olika sätt beroende på vilket land det gäller. Aspekter som dessa kan påverka lärares möjligheter och inställning när det gäller att planera och utföra undervisning. På grund av detta är det av stor vikt att det tillkommer svensk forskning eller mer europeisk forskning inom ämnet. Forskningsområdet är i sig ganska smalt och ytterligare forskning skulle göra resultaten mer förtroendegivande, speciellt om de samstämmer med forskning från andra delar av världen i sina slutsatser.

En ytterligare svaghet som har kunnat urskiljas är att studierna i sig inte problematiserar synen på serieromaner som litteratur. Serieromaner framförs sällan i diskussioner och rekommendationer från bibliotek och lärare, och användningen av serier stannar oftast i lägre åldrar. Serier ses i det svenska samhället som någonting som endast är till för småbarn eller tydligt inriktat mot en vuxen åldersgrupp vilket ger ett intryck av att det inte är riktig litteratur. Lim (2011) problematiserar tillgången till serieromaner och serier i och med att bibliotek sällan intresserar sig för dessa format och slänger slitna exemplar utan att ersätta dem. Ingen annan artikel berörde detta fenomen eller eventuella svårigheter gällande tillgång till serier i undervisningen. Detta i sin tur gör forskningen i sig mindre användbar för enskilda lärare då serier och serieromaner kan vara svårtillgängliga. Även negativa inställningar till dessa format berörs sällan inom forskningsområdet. Negativa inställningar kan enkelt observeras i svenska skolor då serier och serieromaner inte anses vara riktig litteratur. Till exempel tillåts barn ofta inte att läsa serier i skolan av lärare. Det kan dock förekomma skillnader mellan kulturer och skolsystem i synen på serier och serieromaner. Det är svårare att dra paralleller till svensk undervisning om en överväldigande majoritet av forskningen är baserad i USA eller Asien. Den väcker också frågan ifall svenska lärare och forskare helt enkelt inte är tillräckligt intresserade eller insatta i forskningsområdet för att engagera sig.

Serieromaner är i sig ett begrepp som i Sverige används mest i marknadsföringssyfte för en vuxen målgrupp medan det i andra delar av världen används på ett annat sätt. Till exempel påpekar Lim (2011) att serieromaner ses av lärare och föräldrar i Korea som en tillgång för barns läsutveckling. Begreppet kan i sig problematiseras men ingen forskning belyser eventuella problem med begreppet. Detta kan dock bero på att begreppet har funnits under en längre tid i andra länder och att det därför har en mer tydlig innebörd i jämförelse med Sverige. Återigen speglas problematiken med att det inte finns någon svensk forskning inom serier och serieromaner.

En annan svaghet som har kunnat urskiljas efter att ha tittat närmare på forskningsområdet är att artiklar och studier sällan definierar de begrepp deras forskning vilar på. Begrepp som *literacy* kan vara komplexa i sin mening och variera i sin betydelse. Begrepp som dessa borde

definieras tydligt av forskaren eller forskarna för att det ska bli tydligt för läsaren hur begreppet ska förstås.

En styrka som går att finna inom forskningsområdet är att alla de studier som forskarna har gjort är samstämmiga i sina slutsatser och resultat. Detta ger ett intryck av trovärdighet när flera studier har fått liknande, positiva resultat som tyder på att serier och serieromaner kan bidra till en ökad motivation för läsning samt fungerar som ett användbart material i undervisningssyfte.

Praktisk relevans

Den praktiska relevansen för de resultat som presenteras i översikten kan kopplas till forskningsområdets styrkor, det vill säga forskningens samstämmighet. Samstämmigheten ger forskningen trovärdighet och därmed en potential för yrkesverksamma lärare. De resultat som framkommit kan styrka en lärares arbete för ökad motivation och läsförståelse inom förstaspråksundervisning. Serier och serieromaner är ett material som kan ge elever det stöd de behöver för att utveckla både sin läsning och sitt bildspråk. Formaten kan inte ersätta traditionella böcker, men en blandning av olika material kan öka variationen av träning och stöd elever får tillgång till. Läraren får genom resultaten tillgång till potentiella arbetsätt som hen kan använda sig av i sin undervisning.

Metoddiskussion

Enligt Nilholm (2017) finns det svagheter med SMART-metoden. Metoden kan verka hämmande om översiktens syfte är att undersöka vissa aspekter i ett område eftersom SMART sprider ut sitt fokus till många aspekter. Utspritt fokus kan också leda till att vissa delar av forskningen inte analyseras lika djupt och kan därför ge en missvisande blick eftersom viktiga detaljer kan saknas. En annan svaghet enligt Nilholm är att SMART ofta utgår ifrån refereringar som en indikator för forskningens relevans. Det i sin tur leder till att databaser som anger dessa mått blir enklast att använda och att arbeten som inte förekommer i dessa databaser då inte observeras. Viktig forskning kan i och med detta bli osynlig och återigen göra översikten missvisande över forskningsområdet. Refereringar kan också gynna äldre forskning vilket kan ge en felaktig bild av området då äldre forskning då verkar vara mer frekvent eller viktigare.

Värdering av översiktens resultat

De sju artiklar som vi har valt till denna översikt kan ha påverkat själva analysen och resultatet i översikten. Även hur vi har utfört litteratursökningarna och i vilken databas kan påverka de resultat vi redovisat. Hade sökningarna skett i ytterligare en databas kanske det hade framkommit andra artiklar som hade kunnat användas till översikten som hade visat på andra resultat än de vi har nu. Dessvärre hade vi inte mycket tid på oss att skriva denna översikt vilket ledde till att litteratursökningen inte fick ta allt för lång tid, därav sökningar i bara Primo och ERICproquest. Översikten hade också blivit starkare om fler artiklar hade analyserats. I och med att vi utgick från förstaspråksundervisning kan det också ha påverkat vilka artiklar vi fick fram. Hade vi inte haft det kriteriet utan bara att forskningen skulle beröra utveckling av läsförståelse hade vi också kunnat få en annan bild av forskningsfältet än vad vi fick nu. Vi har inte hittat någon ny forskning som ställer sig kritisk till serier och serieromaner och det i sig gör översikten svagare eftersom kritik då inte kan besvaras. Det hade också behövts forskning som visade på långvariga effekter istället för enstaka studier

utan tydlig uppföljning, forskning som vi inte har hittat. Våra slutsatser är bara en representation för de artiklar vi analyserat och inte för forskningsområdet som helhet då vår översikt är liten i skala.

Framtida forskning

Den fortsatta forskningen som behövs inom forskningsområdet är studier med ett större, mer omfattande urval som visar resultat i en större skala. Resultaten skulle bli mer tillförlitliga om studierna skedde under längre tid då det hade gett en inblick i hur effekterna ser ut på längre sikt. En annan typ av forskning som hade gynnat forskningsområdet är mer kulturellt utspridda studier. Resultaten hade då reflekterat olika kulturer där serier och serieromaner inte är lika etablerat som i USA eller östra Asien. Det finns en möjlighet att både lärare och elever hade reagerat annorlunda på formaten om deras tidigare relation med dem skiljer sig från vad som är förväntat i en kultur som USA. För Sverige speciellt så hade det varit bra med forskning utförd i Sverige för att reflektera hur arbetssätt med serier och serieromaner fungerar tillsammans med svenska läroplaner och resurser. Det som nämndes i inledningen enligt *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011)* så ska lärare arbeta med estetiska lärprocesser i skolan och serier kan vara ett utmärkt medium för att nå det målet. För att ge formatet mer validitet hade det varit bra med svensk forskning. Forskningsområdet är i sig ganska litet och skulle behöva mer forskning oavsett var i världen studierna härstammar. Det hade behövts kritiska röster som kan lyfta eventuella svagheter med arbetssättet och skapa en diskussion. Diskussioner för resonemang och arbetssätt vidare i utvecklingen och ger en mer ingående bild på forskningens effekter och betydelse.

REFERENSER

Arlin, Marshall & Roth, Garry (1978). Pupils' Use of Time While Reading Comics and Books. *American Educational Research Journal*, 15(2), ss.201-216.

Beverley, Brenna (2012). How graphic novels support reading comprehension strategy development in children. *Literacy*, 47(2), ss.88-94. doi:10.1111/j.1741-4369.2011.00655.x

Burmark, Lynell (2002). *Visual Literacy: Learn to See, See to Learn*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development

Cohn, Neil (2014). *The Visual Language of Comics: Introduction to the Structure and Cognition of Sequential Images*. London: Bloomsbury

Jennings, Kimberly Ann, Rule, Audrey C. & Zanden, Sarah M. (2014). Fifth Graders' Enjoyment, Interest, and Comprehension of Graphic Novels Compared to Heavily-Illustrated and Traditional Novels. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 6(2), ss. 257-274.

Jimenez, Laura M & Meyer, Carla K. (2016) First Impressions Matter. *Journal of Literacy Research*, Vol.48(4), pp.423-447

Kerneza, Maja & Kosir, Katja (2016). Comics as a Literary-Didactic Method and Their Use for Reducing Gender Differences in Reading Literacy at the Primary Level of Education. *CEPS Journal : Center for Educational Policy Studies Journal*, Vol.6(2), pp.125-149

Kress, Gunther (2003). *Literacy in the New Media Age*. London: Routledge

Kungliga biblioteket, (2017). <http://www.kb.se/katalogisering/Svenska-amnesord/genrer-form/skonlitteratur-vuxna/> (hämtad 2017-12-19)

Lim, Yeo-Joo (2011). Educational graphic novels: Korean children's favorite now. *Bookbird*, 49(4), ss. 40-48.

Liu, Jing. (2013). Visual Images Interpretive Strategies in Multimodal Texts. *Journal of Language Teaching and Research*; London Vol. 4, Iss. 6

McVicker, Claudia J. (2007). Comic Strips as a Text Structure for Learning to Read. *The Reading Teacher*, 61(1), ss. 85-88.

Nationalencyklopedin, förstaspråk.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/förstaspråk> (hämtad 2017-12-26)

Nationalencyklopedin, motivation.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/motivation> (hämtad 2017-12-26)

Nationalencyklopedin, tecknad serie.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/tecknad-serie> (hämtad 2017-12-19)

Nilholm, Claes. (2017) *SMART- Ett sätt att genomföra forskningsöversikter*. Studentlitteratur. Lund.

Sabbah, Maryam, Masood, Mona & Iranmanesh, Mohammad (2013). Effects of graphic novels on reading comprehension in Malaysian year 5 students. *Journal of Graphic Novels and Comics*. *Journal of Graphic Novels and Comics* 4(1), ss.146-160.

doi:10.1080/21504857.2012.757246

Skolverket. (2016) <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/amnen-omraden/spraklig-kompetens/undervisning/multimodalt-berattande-inspirerar-elever-och-larare-1.233960> 2017-12-16

Smetana, Linda & Grisham, Dana I. (2011) Revitalizing Tier 2 Intervention with Graphic Novels. *Reading Horizons; Kalamazoo* Vol. 51, Iss. 3, 181-208.

Ward, Barbara A. & Young, Terrell A. (2011). Reading Graphically: Comics and Graphic Novels for Readers from Kindergarten through High School. *Reading Horizons*, 50(4), ss. 283-296.

Wong, Simpson W. L., Miao, Hoyee, Cheng, Rebecca Wing-yi & Yip, Michael Chi Wing. (2017). Graphic Novel Comprehension among Learners with Differential Cognitive Styles and Reading Abilities. *Reading & Writing Quarterly*, v33 n5 p412-427

BILAGOR

Bilaga 1. Några av de artiklar som valdes bort från analys i översikten. Det som går att avläsa är artikelns titel, författare samt publiceringsdata.

Arbete	Författare	Publiceringsdata
First Impressions Matter	Jimenez, Laura M & Meyer, Carla K.	<i>Journal of Literacy Research</i> , Vol.48(4), pp.423-447 (2016)
Comics as a Literary-Didactic Method and Their Use for Reducing Gender Differences in Reading Literacy at the Primary Level of Education.	Kerneza, Maja & Kosir, Katja	<i>Reading & Writing Quarterly</i> , v33 n5 p412-427 (2016)
Visual Images Interpretive Strategies in Multimodal Texts	Liu, Jing	<i>Journal of Language Teaching and Research</i> ; London Vol. 4, Iss. 6 (2013)
Graphic Novel Comprehension among Learners with Differential Cognitive Styles and Reading Abilities	Wong, Simpson W. L., Miao, Hoyee, Cheng, Rebecca Wing-yi & Yip, Michael Chi Wing	<i>Reading & Writing Quarterly</i> , v33 n5 p412-427 (2017)

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se